

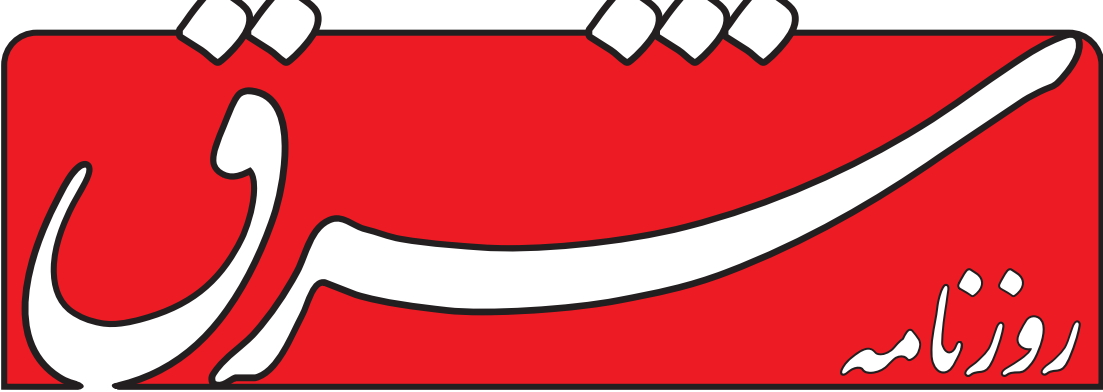
محسنی‌اژه‌ای در نشست

با‌اعضای هیئت نظارت بر مطبوعات:

بر تأمین آزادی‌های مشروع آحاد جامعه تأکید داریم

رئیس قوه قضائیه گفت: ما بر تأمین آزادی‌های مشروع آحاد جامعه تأکید داریم و بر همین اساس ضرورت دارد روش‌های تحقق این آزادی‌ها در سطح جامعه تعیین و تبیین شود و در قبال آنها کفتمان‌سازی صورت گیرد…

صفحه ۲

چهارشنبه ۲۵ آبان ۱۴۰۱ • ۲۱ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ • ۱۶ نوامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۲۲ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: سخنان نماینده اعزامی رهبری به سیستان وبلوچستان، گفت‌وگوی وکیل خانواده نیکا شاکرمی با «شرق» بعد از نتیجه پزشکی قانونی **و یادداشت‌هایی از** امیر عربی، فرشید بزدانی، احمد افروز

سرمقاله

در ستایش تحمل و مدارا

حسین ناصری

روان‌شناس پیشگیری

امروز چهارشنبه ۲۵ آبان، مصادف با روز جهانی مداراست. در چنین روزی در سال ۱۳۷۳ اعضای سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد معروف به یونسکو به مناسبت صدویست‌وپنجمین سالگرد تولد مهاتما گاندی، بیانیه اصول مدارا را امضا کردند. طبق تعریف، مدارا عبارت است از پذیرش اصل تفاوت و ارزش قائل‌شدن برای تنوع فرهنگی در انبای بشر. مدارا یا رواداری فضیلتی است که فرهنگ صلح را جایگزین فرهنگ جنگ می‌کند. نکته مهم این است که رواداری با مفاهیمی نظیر رضایت، اغماض، تواضع، بی‌تفاوتی یا آسان‌گیری فرق دارد. مدارا، نگرشی عمیق است که به واسطه به رسمیت شناختن حقوق بشر و آزادی‌های افراد موضوعیت می‌یابد. شاکله مدارا پذیرش این واقعیت است که نوع بشر که طبیعتاً تفاوت‌های بسیاری با یکدیگر دارند، دارای این حق است که در صلح و آرامش زندگی کند. مدارا اهمیت دوجندانی پیدا می‌کند وقتی که به ویژگی‌های زندگی انسان معاصر دقت کنیم. مخاطرات مهلک زیست‌محیطی، جهانی‌سازی اقتصاد، مهاجرت‌ها و جابه‌جایی‌های وسیع جمعیت، حاشیه‌نشینی، تغییر الگوهای اجتماعی، افزایش فاصله بین فقیر و غنی و افزایش شکل‌گیری دولت‌های عوام‌گرا، همگی عواملی هستند که به‌راحتی زمینه انواع اختلافات فردی، گروهی و ملی را ایجاد می‌کنند. با توجه به موارد فوق، به نظر می‌رسد که مدارا نه‌تنها وظیفه‌ای اخلاقی بلکه الزامی سیاسی و قانونی است. لازم به ذکر است که یونسکو برای ترویج رواداری، از سال ۱۳۷۴ هر دو سال یک بار، به فرد یا مؤسسه‌ای که اقدامات و فعالیت‌های هنری، آموزشی، فرهنگی یا علمی شاخصی را به اجرا درآورد، مبلغ صد هزار دلار جایزه پرداخت می‌کند.

همچون سایر فعالیت‌های ترویجی، گسترش مدارا در سه سطح حاکمیتی، اجتماعی و فردی صورت می‌گیرد. در سطح حاکمیتی، وضع قوانین عادلانه و منصفانه، اعمال قانون و فرایندهای قانونی و اجرایی قرار می‌گیرد. علاوه بر این موارد، گسترش زیربنایی مدارا مستلزم این است که فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی بدون هر نوع تبعیضی به شکل برابر در اختیار تک‌تک افراد قرار گیرد. مواردی نظیر محرومیت و منزوی کردن افراد از حقوق خود، پیامد‌هایی به جز نامیدی، خشونت‌ورزی و افراط‌گرایی به دنبال نخواهد داشت. دولت‌ها می‌توانند با تقویت حقوق بشر و وضع قوانین جدید که برای تأمین برابری و فرصت برای همه گروه‌ها و افراد جامعه ضروری است، زمینه‌محقق‌کردن جامعه مدارامحور را فراهم کنند. به نظر می‌رسد مهم‌ترین مانع برای ترویج رواداری در سطح دولتی در کشور ما، مسئله‌ای است که اخیراً رئیس انجمن جامعه‌شناسی در مصاحبه با روزنامه «شرق» مطرح کردند. مادامی که «اصولگرایان افراطی برای رفع مسائل اجتماعی فقط از قدرت استفاده کنند»، نمی‌توان انتظار داشت که رواداری به شکل اصولی در مدیریت کلان کشور نهادینه شود. انتخابات مجلس در سال آینده فرصتی است که درصورت ورود طیف‌های مختلف سیاسی می‌توان امیدوار بود که وزن تدبیر در حل مسائل کشور بیشتر از اعمال قدرت صرف باشد. تداوم وضعیت تک‌صدایی موجود، تحمل‌نکردن و فقدان روحیه مدارا موجب خواهد شد که شرایط به‌مراتب پیش‌بینی‌ناپذیرتر شود. در سطح خانوادگی و اجتماعی به این مهم پرداخته می‌شود که تقویت مدارا و تکرش‌های آزاداندیشی، مهارت گوش‌دادن و روحیه همبستگی از درون خانواده است که در لایه‌های مختلف جامعه نفوذ می‌کند. البته این امر نیز وقتی محقق می‌شود که سیاست‌های کلان، حمایت و گسترش مدارا کنج‌دانه شود. در این سطح، شکل‌گیری تشکل‌های مردم‌نهاد و حمایت از آنها، قطعاً مهم‌ترین راهبرد برای افزایش فرهنگ مدارا در جامعه و مشخصاً در خانواده‌ها خواهد شد. در حال حاضر، با وجود آنکه برنامه منسجمی برای ترویج رواداری در سطح اجتماعی مشاهده نمی‌شود، ولی والدین جامعه و به‌خصوص مادران و پدران طبقه متوسط می‌توانند با فراهم‌کردن فضای گفت‌وگو، نقش مهمی در وارد‌شدن رواداری به نیرخ اجتماعی جامعه ایفا کنند. وقتی که در خانواده هر نوع تصمیم‌گیری، مبتنی بر گفت‌وگو بین اعضای خانواده بوده و هیچ برخورد قهری بین آنان وجود نداشته باشد، در این صورت، فرزندان به‌تدریج این شیوه را با خود وارد مدرسه، دانشگاه و محیط کار کرده و در مواجهه با تعارضات رایج، اعم از موارد بین فردی یا اجتماعی، بدون توسل به پرخاشگری کلامی یا غیرکلامی (اعم از ناسزاگویی یا ضرب و شتم)، درصدد حل مسائل برخوردند. البته در سطح اجتماعی، رسانه‌های ارتباط‌جمعی نقش سازنده‌ای در ایجاد فضای بحث و گفت‌وگوهای آزادمنشانه، ترویج ارزش‌های مبتنی بر مدارا، اجتناب از نفرت‌پرانی و آشکارکردن خطری‌تفاوتی نسبت به افزایش تحمل‌نکردن گروه‌ها و افراد مختلف را بر عهده دارند.

اگر هدف کلی از پرداختن به مدارا این باشد که در رده فردی آگاه‌سازی و توانمندسازی افراد در دستور کار قرار گیرد تا آنان قابلیت برقراری گفت‌وگو، احترام متقابل، خویش‌داری و همیز از خشونت را فرا بگیرند، مؤثرترین ابزار برای رواج رواداری در این سطح، آموزش خواهد بود. اولین قدم در آموزش مدارا این است که تک‌تک افراد با حقوق و آزادی‌های خود آشنا شوند. این مهم موجب خواهد شد که آنان عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و اجتماعی را که منجر به عدم تحمل و مدارا می‌شوند، بشناسند و از آنها پرهیز کنند.

ادامه در صفحه ۵

گزارش «شرق» از روزهای سخت پایتخت به دلیل آلودگی ادامه دار هوا و ترافیکی که می‌گویند به گره کور تبدیل شده است

تهران «وارونه»

معابر اصلی شهر در نقشه ترافیکی زرشکی شدند و پیش‌بینی می‌شود وارونگی هوا نیز میهمان پایتخت بماند

✦ **کزارش:** احسان قلمچی، شرق

نورا حسینی؛ می‌گویند اتوبوس‌های فعال تهران به سه هزار دستگاه رسیده، اما به گفته سیدجعفر تشکری‌هاشمی رئیس کمیسیون عمران و حمل‌ونقل شهر تهران آمار اتوبوس‌های فعال تهران هزارو ۶۰۰ تا هزارو ۷۰۰ دستگاه است. شهردار تهران وعده داده تا پایان سال آمار اتوبوس‌های فعال را به پنج‌هزارو ۵۰۰ دستگاه خواهد رساند اما نه خبری از اتوبوس‌های تازه‌نفس دولتی در ایستگاه‌های اتوبوس است و نه اتوبوس‌های تعمیرشده سبب شده مسافران در ایستگاه‌های اتوبوس کمتر منتظر بمانند.

روز گذشته شهردار تهران مدیرعامل شرکت واحد اتوبوسرانی را هم برکنار کرد و معاون

یادداشت

وظیفه حکومت در تأمین معیشت مردم از نگاه قرآن

محمود حبیبی
نایب‌رئیس اسکودا

این روزها به دلیل تحریم‌های خارجی و سوءتدبیر در مدیریت اقتصادی کشور، فشارهای زیادی به افشار آسیب‌پذیر جامعه وارد شده است. وزارت محترم اقتصاد نیز هیچ برنامه مدونی برای برون‌رفت از شرایط موجود ندارد و قیمت مواد اولیه و نیازهای ضروری مردم روزبه‌روز در حال افزایش است. این در حالی است که در آینه اسلام، فقر سزاوار نکوهش بوده و بسترساز کژاندیشی و برخی ناهنجاری‌های اجتماعی است. همچنین مجموعه‌ای از ناآرامی‌های روحی و جسمی در سطوح فردی و اجتماعی از آن زاییده می‌شود. بدین‌سان، فقر تهدیدی جدی برای ارزش‌های جامعه دینی است که ثبات آن را از بین می‌برد. با این مقدمه، در این یادداشت به بررسی و تحلیل وظیفه حکومت اسلامی در تأمین معیشت مردم از دیدگاه قرآن کریم می‌پردازیم.

در مجموعه قرآن کریم آیات زیادی در ارتباط با وظیفه حکومت در تأمین معیشت و زندگی مردم آمده است. از جمله در آیه ۵۳ سوره نساء خداوند در این خصوص می‌فرماید: «أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا»؛ آیا برای آنسان (یهودیان) بهره‌ای از حکومت است؟ که در آن هنگام، ذره‌ای به مردم نمی‌دادند. این آیه دستور خداوند به حکومت‌های الهی است که زمامداران باید اهتمام به ارتزاق مردم و تأمین معیشت آنان داشته باشند. همچنین در آیه ۵۵ سوره یوسف (ع) آمده است: «قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي خَشِيتُ فَتْرَةَ الْعِلْمِ». در این صورت مرا به خزانه‌داری مملکت منصوب دار که من در حفظ دارایی و

به مناسبت زادروز نیما یوشیج

نیما و روایت فرودستان و طردشدگان

صفحه ۱۱

«شرق» درگفت‌وگو با تحلیلگراشد مسائل ترکیه بررسی کرد

مسئله اردوغان و ماجرای شیطنت‌های قفقاز

صفحه ۳

نگاهی به ایده انتقال آب خلیج فارس و دریای عمان به شرق و کویر مرکزی برای تأمین کسری ذخایر آبی این استان‌ها

آیا به روزهای پایان صبرمجلس در برابر عملکرد ضعیف برخی از اعضای کابینه نزدیک می‌شویم؟!

کلافگی بهارستان از پاستور

لطفا این گزارش را بخوانید

دوزخی که برای کودکان می‌سازیم

پاسخ سازمان برنامه و بودجه به گزارش «شرق»

بهبود ناترازی بودجه در ۶ ماه اول امسال

اگر علی دایی می‌خواست مهاجرت کند ...

۹

یادداشت

ملازمه شهروندمداری و خشونت‌پرهیزی

صالح نقره‌کار
وکیل دادگستری

میل به «بیات» از یک طرف و ضرورت‌های «تحول» از طرف دیگر، جامعه ایران را در یک کوشش و کنش تاریخی قرارداده و تلاش‌های دو قرن اخیر به خوبی نمایانگر این تقلاهاست. رویداد مشروطیت از آن نقاط عطفی بود که درصدد روزآمدسازی و منسجم‌کردن یک نظام حقوقی کارآمد برآمد؛ اهمیامی پیشرو که رهسپاری به دادگستری مدرن و حکومت قانون و حقوق بشر را هدف خود قرارداده بود. رساله‌های ناظم‌الدوله و مستشارالدوله تبریزی حکایتگر آن است که خواسته‌های ایرانیان در عهد قجر یک زندگی معمولی مرتب و برخوردار بوده که آرامش، امنیت و آزادی آنها محترم شمرده شود، همین و لاغیر. انقلاب اسلامی هم برای زیست شایسته و خرسندی اجتماعی واکنشی دردمندانه نسبت به سیستمی بود که تغییر بر مراد اراده ملی را برنمی‌تافت و راه‌های اصلاح این بسته بود تا باب فساد و تبعیض و تفرع باز باشد. در یک نگاه تحلیلی با تکیه بر متون تاریخی دو انقلاب اخیر، خواسته‌های ایرانیان زیاده‌خواهانه نبوده و آرزوهای خود را در بوم نقاشی تاریخ معاصر با مناتت کشیده‌اند تا تمدنی به رنگ شرافت و نجابت و شکیب مانا شود. در این رهگذر همواره فاصله وضع موجود تا وضع مطلوب جالشی فراروی ما ایرانیان بوده و با توسل به وسایل مختلف راه خود را به سمت تغییر و بهبودی گشوده‌ایم. هرچند صعوبت‌ها و سرزنش‌های خار مغیلان گریبانگیرمان بوده اما به «وضع موجود» اعتراض کرده و مانده‌ایم تا تغییر سزاوار ایرانی دست‌یافتنی شود. وضعیت امروز هم چنین است اما با چند ملاحظه:

۱- «اعتراض» به‌عنوان یک حق مدنی-سیاسی، استحقاق هر شهروند و بلکه تکلیف شهروندی است. از منظر ماهیت حق، امکان اعتراض موکول و مشروط به تأیید محتوای آن توسط هیچ مرجعی نیست. اعتراض ممکن است توسط یک شخص بیان شود یا توسط گروه کثیری از اشخاص بروز کند. احترام به این حق، شاهراه تکوین حقوق بشر و ابزار تضمین آزادی‌های بنیادین است؛ چون با اعمال این حق می‌توان نسبت به سلب سایر حق‌ها ادعا کرد.
۲- جامعه امروز ما در حال تجربه‌کردن یکی از جلوه‌های اعتراض سیاسی در ابعاد یک جنبش اجتماعی است. امروز با هر روز دیگر این جنبش فعال شده و رخ می‌نماید. اما روشن است که انگیزش‌های توسعه‌خواهانه سازنده با توسل به ابزار ضدتوسعه مخرب دست‌یافتنی نیست. هر موضوعی می‌تواند مستمسک استیفای حق اعتراض باشد. جاشنی خشونت یک اهریمن مخرب است. در طول تاریخ خشونت‌ورزی مسیر جنبش ملی مردم ایران را منحرف کرده و به مطالبات مدنی و آرمان‌های ملی ما ضدمه می‌زند. رواست به این ارزیابی اعتماد شود، خویش‌ستندار ماند و از خشونت پرهیز کرد.

ادامه در صفحه ۵

حمل‌ونقل و ترافیک را با حفظ سمت به سرپرستی این شرکت منصوب کرد؛ تغییری که نشان می‌دهد شهردار تهران هم از وضعیت اتوبوسرانی پایتخت رضایت کافی ندارد. در میان انبوه وعده‌های حمل‌ونقلی شهرداری تهران از خرید اتوبوس‌های برجامانده جام جهانی تا افتتاح ۱۲ ایستگاه مترو تا پایان سال، شهردار تهران وعده ایجاد یک خط تراموا هم به تهرانی داده است. علیرضا زاکانی به رسانه‌ها گفته است: به دنبال این هستیم که از الگوهای متفاوت حمل‌ونقلی نیز استفاده کنیم؛ برنامه‌ریزی جدی برای استفاده از تراموا در شهر به‌عنوان ظرفیت پاک و الگوی پیشرفته ارائه خدمات انجام می‌دهیم با این اقدام می‌توانیم دوسوم خدمات مترو را با تراموا ارائه دهیم و با همان میزان سرمایه ۳.۵ برابر ظرفیت ایجاد کنیم. اقدامات در حال انجام است که یک خط آن اجرا شود.

این گزارش را در صفحه ۱۰ بخوانید

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

۲۱

۲۲

۲۳

۲۴

۲۵

۲۶

۲۷

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰